

Soulad mezi skutkovým stavem a z něj vyvozenými právními závěry

Jednoznačný soulad mezi skutkovým stavem zjištěným procesně zákonným způsobem a z něj vyvozenými právními závěry jsou nezbytnými podmínkami spravedlivého procesu. Z hlediska principu presumpce nevinny musí být závěr o zavinění pachatele, který je závěrem právním, vždy prokázán výsledky dokazování a musí z nich logicky vyplynout.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 7 Tdo 768/2006, ze dne 21.9.2006)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání obviněného J. D. proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 1. 2006, sp. zn. 5 To 86/2005, který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Krajského soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 16 T 32/2004 tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. se zrušují rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 1. 2006, sp. zn. 5 To 86/2005, a rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 29. 7. 2005, sp. zn. 16 T 32/2004, v části, v níž byl obviněný J. D. uznán vinným trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák., ve výroku o trestu a ve výroku o náhradě škody (bod I. rozsudku). Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují také další rozhodnutí na zrušené části rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyly podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Krajskému soudu v Českých Budějovicích příkazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Obviněný J. D. byl rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 29. 7. 2005, sp. zn. 16 T 32/2004, uznán vinným trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák., který spáchal tím, že jako jediný společník a jednatel společnosti A., s. r. o., se sídlem v T. n. V. (dále jen: A., s. r. o.), byť byl seznámen se stavem jejího hospodaření, zejména rozsahem neuhrazených závazků, když k 31. 12. 2000 byly účetní agendou společnosti evidovány neuhrazené závazky vůči 12 dodavatelům v celkové výši 2.015.885,- Kč, splatné v období od 24. 4. 2000 do 10. 12. 2000, včetně závazků ve výši 1.041.532,20 Kč, jejichž splatnost překročila 180 dnů, vědom si rozsahu neuhrazených závazků ve lhůtě splatnosti, zejména vůči společnosti Č. d., s. o., P., přesahující více jak 1 mil. Kč, dále vůči firmám N. P., s. r. o., P., Z. z. a n. P., a. s., K., Ing. R. H., A. L. p. L., Z. z. a n. J., A. T., Z. d. Č. u T., Z. z. a n. Š., a dalším organizacím a byl tak srozuměn s tím, že společnost A., s. r. o., není dlouhodobě schopna plnit splatné závazky mající vůči více věřitelům, i poté, co po ukončení účetního roku 2000 a vyhotovení daňového přiznání, jež bylo příslušnému finančnímu úřadu doručeno dne 29. 6. 2001, navzdory insolventnosti společnosti A., s. r. o., uzavíral v jejím zastoupení budto sám či prostřednictvím pracovníků společnosti, jež k takovému úkonu zmocnil, s různými dodavatelskými organizacemi smlouvy, na jejichž podkladě bylo těmito společností A., s. r. o., poskytováno sjednané plnění, popř. bylo tímto odběratelským subjektem přijímáno plnění jím objednané na podkladě dříve sjednaných rámcových kupních smluv, jež nebyly vypovězeny, když jejich kupní cena měla býti uhrazena vždy v pevně ujednané době, zpravidla nejpozději do mezního termínu určeného splatností faktury, a takto si obviněný počínal s vědomím, že není v možnostech příjemce plnění, tedy společnosti A., s. r. o., již byly prostředky stržené z prodeje takto nabytého plnění používány na uhrazení jejich provozních nákladů a na splátky dříve splatných závazků, dostát této povinnosti, a to ani vzhledem k míře předpokládaného zisku z pokračující podnikatelské činnosti, jež neskýtala záruku vyrovnání veškerých závazků během doby splatnosti společností A., s. r. o., přijímaného plnění, přičemž následně popsány skutky tak dodavatelským organizacím v celkem 37 případech popsanych ve výroku rozsudku v období od července 2001 do 17. 5. 2002 způsobil škodu v celkové výši nejméně 6.772.145,70 Kč, jež byla dílčími úhradami provedenými po splatnosti závazků v celkovém rozsahu 447.879,- Kč snížena na 6.324.266,70 Kč.

Za tento trestný čin byl obviněný odsouzen podle § 250 odst. 4 tr. zák. za použití § 40 odst. 1 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání 3 roků. Podle § 60a odst. 1, 2 tr. zák. za podmínek § 58 odst. 1 tr. zák. byl obviněnému výkon trestu podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 5 let a současně byl nad obviněným vysloven dohled. Podle § 60a odst.

3 tr. zák. bylo obviněnému uloženo, aby podle svých sil nahradil škodu, kterou způsobil trestným činem. Podle § 49 odst. 1 a § 50 odst. 1 tr. zák. byl obviněnému uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu živnostenských činností, jejichž předmětem je koupě zboží za účelem dalšího prodeje a prodej v trvání 6 let a dále bylo obviněnému zakázáno vykonávat funkce statutárních orgánů obchodních společností všech typů v trvání 6 let. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. bylo obviněnému uloženo zaplatit náhradu škody poškozeným uvedeným ve výroku rozsudku.

Dále byl obviněný J. D. tímto rozsudkem podle § 226 písm. b) tr. ř. zproštěn obžaloby pro skutek, kterým měl spáchat trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák., neboť nebylo prokázáno, že by dílčí skutky označené v žalobním návrhu, byly trestným činem. Podle § 229 odst. 3 tr. ř. byli poškození uvedení pod body 1 - 23 výroku pod bodem II. tohoto rozsudku odkázáni s nároky na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Proti tomuto rozsudku podal obviněný odvolání proti odsuzujícímu výroku o vině a výrokům o trestu a náhradě škody. Vrchní soud v Praze k odvolání obviněného J. D. podle § 258 odst. 1 písm. f), odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek zrušil ve výroku, jímž bylo podle § 228 odst. 1 tr. ř. rozhodnuto, že obviněný J. D. je povinen zaplatit společnosti M. B. Š., a. s., částku 3.586,80 Kč s 2,5 % úrokem z prodlení od 23. července 2004 do zaplacení. Podle § 259 odst. 3 písm. b) tr. ř. ve věci znovu rozhodl tak, že obviněný J. D. je podle § 228 odst. 1 tr. ř. povinen zaplatit společnosti M. B. Š., a. s., částku 3.586,80 Kč s 2,5 % úrokem z prodlení od 23. července 2004 do zaplacení.

Proti tomuto rozsudku podal obviněný prostřednictvím svého obhájce JUDr. J. D. dovolání proti odsuzujícímu výroku o vině a výroku o trestu z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. V dovolání namítl, že soudy obou stupňů tím, že jej uznaly vinným trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák. porušily ustanovení čl. 8 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle něhož nikdo nesmí být zbaven svobody pouze pro neschopnost dostát smluvnímu závazku. Obviněný je přesvědčen, že naplnění skutkové podstaty tzv. fakturačního podvodu podle § 250 tr. zák. nelze dovozovat z přísnějších podmínek, než stanoví pro podnikání obchodní zákoník a zákon o konkursu a vyrovnání. Jestliže tyto předpisy nestanovily obviněnému povinnost podat návrh na konkurs, nebyla společnost v daném období předlužená ani insolventní, a nelze mít za to, že pokud v uvedeném období uzavíral obchodní vztahy, že měl alespoň nepřímý úmysl získat obohacení pro sebe či jiného. Obviněný dovozuje, že nelze považovat za fakturační podvod každé jednání, při němž odpovědný pracovník uzavře za společnost obchodní kontrakty nebo je uzavřou pracovníci společnosti, ačkoli vědí, že po přechodné období nejsou schopni plnit své platební závazky, když existuje objektivní předpoklad, že tyto platby, byť dodatečně po lhůtě splatnosti, uhradí. Je proto nutno podle něj stanovit jednak okamžik, kdy se stala jím řízená společnost předluženou či insolventní a dále, kdy to muselo být obviněnému známo.

Obviněný dále poukázal na znalecký posudek z oboru ekonomie, odvětví účetní evidence, z jehož závěrů vyplývá, že společnost A., s. r. o., se stala předluženou a insolventní teprve za hospodářský rok 2001, a to ke dni 31. 12. 2001, kdy bylo zjištěno záporné čisté jmění společnosti a společnost se dostala do dlouhodobé platební neschopnosti. Tuto skutečnost mohl obviněný zjistit podle závěrů znalce teprve podle ekonomických ukazatelů k datu odevzdání daňového přiznání k 30. 6. 2002. Dále obviněný připomněl, že k prohlášení konkursu na majetek společnosti A., s. r. o., nevedl fakt předlužení či insolvence, nýbrž zvláštnost činnosti obchodní společnosti, protože společnost nedosáhla předpokládaného zvýšení obrátu vzhledem ke stavu agrárního trhu, a tím nezískala oběžné prostředky k úhradě splatných pohledávek. Obviněný dále namítl, že z provedených důkazů, zejména pak ze závěrů znalce z oboru ekonomie, odvětví účetní evidence, vyplývá, že v období, kdy uzavíral obchodní kontrakty, nebyla společnost A., s. r. o., ani předlužená ani insolventní, a že v jeho případě nebylo dáno zavinění ve formě nepřímého úmyslu.

Z těchto důvodů navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 1. 2006, sp. zn. 5 To 86/2005, aby zrušil v odsuzující části také rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 29. 7. 2005, sp. zn. 16 T 32/2004, a aby podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Vrchnímu soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší státní zástupkyně v písemném vyjádření k dovolání obviněného uvedla, že povahu právně relevantní námitky z hlediska důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. má jednak výhrada, že soudy obou stupňů porušily ustanovení čl. 8 odst. 2 Listiny základních práv a svobod o tom, že nikdo nesmí být zbaven svobody pouze pro neschopnost dostát smluvnímu závazku, a jednak námitka týkající se zavinění. Poukázala na to, že soudy obou stupňů shodně považují naplnění tohoto znaku ve formě nepřímého úmyslu. V takovém případě by obviněný musel v první řadě vědět, že uzavírá obchodní kontrakt, z něhož pro něj plyne povinnost uhradit cenu zboží či služby a měl vědět, že může dojít k tomu, že cenu zboží či služby neuhradí, a pro případ, že se tak stane, byl s tím srozuměn. Připomněla, že obviněný namítl zvláštní režim jím řízené společnosti, která byla společností čistě obchodní, a která si nemohla vytvářet rezervní prostředky pro hotovostní platby a jejíž schopnost splácet své dluhy byla úměrná velikosti obrátu. Závěr o tom, že námitky obviněného lze podřadit pod uplatněný dovolací důvod vyplývá podle nejvyšší státní

zástupkyně z toho, že obviněný dovozuje předpoklady pro odlišné právní posouzení z jiného právního hodnocení skutkových okolností obsažených v rozsudcích soudů prvního i druhého stupně a nedomáhá se zjištění odlišných (pro něj příznivějších) skutečností, než soudy obou stupňů vzaly v úvahu při svém rozhodování.

Dále uvedla, že východiskem pro zkoumání existence dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je především popis skutku ve výroku napadeného rozhodnutí ve věci samé, popř. i další okolnosti relevantní z hlediska norem hmotného práva (především trestního práva, ale i jiných právních odvětví). Je proto třeba zkoumat, jestli oba soudy učinily skutkové zjištění, zda obviněný J. D. ke škodě cizího majetku úmyslně obohatil sebe nebo jiného tím, že uvedl někoho v omyl, využil něčího omylu nebo zamlčel podstatné skutečnosti a způsobil tak škodu velkého rozsahu, jak vyplývá z tzv. právní věty pravomocného rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 29. 7. 2005, sp. zn. 16 T 32/2004. Zmínila přitom zákonnou úpravu nepřímého úmyslu podle § 4 písm. b) tr. zák. a trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák.

Nejvyšší státní zástupkyně poté upozornila, že podle § 1 odst. 2 zák. č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, je dlužník v úpadku, jestliže má více věřitelů a není schopen po delší dobu plnit své splatné závazky. Pokud jde o závěr o vině trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák. spáchaný formou nepřímého úmyslu podle § 4 písm. b) tr. zák. poukázala na právní úvahu soudu prvního stupně, s níž se ztotožnil i odvolací soud, podle níž: „Uvedený kriminální čin ovšem lze také spáchat ve formě úmyslu nepřímého, jak je definován ust. § 4 písm. b) tr. zák. Pro posouzení, zda jednání statutárního zástupce společnosti A., s. r. o., ve vztahu k dodavatelským subjektům bylo podvodné a tyto jím byly poškozeny, bylo nezbytné objasnění stavu hospodaření této obchodní společnosti a v návaznosti na tyto poznatky učiněné o jejím majetku pak na vyhodnocení, zda a od jakého okamžiku byl obžalovaný srozuměn s tím, že cenu společností odebíraného zboží či této poskytovaných služeb není v jejich možnostech ve smluvně sjednaném termínu, ve většině posuzovaných případů v rámci termínu splatnosti, uhradit.“ Tuto klíčovou otázku pro posouzení viny obviněného rozhodl soud prvního stupně i soud odvolací tak, že učinil následující závěr: „Po uzavření účetnictví za rok 2000, a to nejpozději podáním daňového přiznání za uvedený rok u příslušného finančního úřadu (daňové přiznání spol. A., s. r. o., bylo Finančnímu úřadu v Č. B. doručeno dne 29. 6. 2001) je statutární představitel této obchodní společnosti obeznámen s existencí neuhrazených závazků se splatností od 24. 2. 2000 do 10. 12. 2000 vůči celkem 12 věřitelům, tento musí být obeznámen s tím, že splatnost řady těchto závazků byla překročena o 180 a více dnů. Obžalovaný J. D. nikterak nepopírá, že si byl vědom závazku převyšujícího 1 mil. Kč vůči Č. d., s. o., i vůči dalším dodavatelským subjektům. Je zjišťováno, že disponibilní zdroje neumožňovaly úhradu dluhů, tyto významně převyšovaly výši pohledávek společnosti. K poslednímu uvedenému se patří pro úplnost poznamenat, že z obsahu zprávy podané soudem správkyní konkursní podstaty úpadce společnosti A., s. r. o., se podává, že úpadce ke dni prohlášení konkursu nevidoval, vyjma věřitele, jímž byla spřízněná společnost O., s. r. o., žádných neuhrazených pohledávek.“

Podle názoru nejvyšší státní zástupkyně však tento závěr soudů obou stupňů zcela nekorresponduje se závěry znalce z oboru ekonomika, odvětví účetní evidence, podle nichž společnost A., s. r. o., nebyla ke dni 31. 12. 2000 předložena ve smyslu § 1 odst. 2 zák. č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, v roce 2000 nebyla v dlouhodobé platební neschopnosti a úpadek této společnosti pouze hrozil, protože společnost měla více věřitelů, přičemž její schopnost plnit své splatné závazky v roce 2001 byla jen ohrožena. Společnost totiž v roce 2000 uhrazovala jen některé splatné závazky. K tomu poznamenala, že zatímco rozsah neuhrazených závazků společnosti k datu 31. 12. 2000 činil 2.015.885,- Kč, přičemž hodnota závazků, u nichž splatnost překročila dobu 180 dní činila celkem 1.041.532,20 Kč, jak je uvedeno v tzv. skutkové větě rozsudku soudu prvního stupně ve spojení s rozsudkem odvolacího soudu, hodnota hmotného investičního majetku společnosti činila v roce 2000 celkem částku 3.294.000,- Kč, což zhruba o třetinu převyšovalo hodnotu závazků společnosti za tento rok. Proto nesouhlasila se závěrem uvedeným v tzv. skutkové větě pravomocného výroku rozsudku, podle kterého byl obviněný J. D. (přesně citováno): „byl tak srozuměn s tím, že spol. A., s. r. o., není dlouhodobě schopna plnit splatné závazky vůči více věřitelům, i poté, co po ukončení účetního roku 2000 a vyhotovení daňového přiznání, jež bylo příslušnému finančnímu úřadu doručeno dne 29. 6. 2001.“

Soudy obou stupňů se podle ní vypořádaly se skutečností, že čisté obchodní jmění společnosti bylo po započtení splatných závazků ke dni 31. 12. 2000 kladné, tím, že největší část aktiv společnosti tvořil hmotný investiční majetek v hodnotě 3.294.400,- Kč, jehož nejhodnotnější část, a to nemovitosti zapsané na LV pro obec a kat. úz. T. n. V., byla zastavena ve prospěch Č., a. s., k zajištění úvěru ve výši 2.500.000,- Kč, poskytnutého touto bankou společností A., s. r. o., předchozím posouzením jejího hospodaření. Nejvyšší státní zástupkyně považuje za rozhodné, že zmíněná zástava byla poskytnuta dne 30. 10. 2001, tedy několik měsíců po podání daňového přiznání za rok 2000 příslušnému finančnímu úřadu (dne 29. 6. 2001). Proto podle jejího názoru neobstojí závěr, že obviněný J. D. byl přinejmenším od 29. 6. 2001 srozuměn s tím, že společnost A., s. r. o., v níž byl obviněný jediným společníkem a jednatelem, nebyla schopna dlouhodobě plnit své splatné závazky, a že i přesto odebíral od různých dodavatelů zboží a služby a přitom

byl srozuměn s tím, že v možnostech společnosti není, aby ve většině případů uhradila splatné faktury v termínech, které k tomu byly sjednány.

Nejvyšší státní zástupkyně závěrem poukázala na zásadu subsidiarity trestní represe (resp. na zásadu použití trestní represe jako „ultima ratio“) a na zásadu obsaženou ve druhé větě čl. 8 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, že totiž „nikdo nesmí být zbaven svobody pouze pro neschopnost dostát smluvnímu závazku.“ Připomněla, že zásada subsidiarity trestní represe v podstatě znamená, že trestní právo poskytuje ochranu jednotlivým zájmům pouze tam, kde by byla ochrana poskytovaná prostředky jiných právních odvětví či prostředky mimoprávními nedostatečná. K zásadě uvedené v čl. 8 odst. 2 Listiny základních práv a svobod uvedla, že tato zásada nezbavuje dlužníka trestní odpovědnosti jen za situace, kdy k jeho neschopnosti dostát smluvnímu závazku přistupují další trestně relevantní okolnosti, tedy např. existence podvodného či defraudačního jednání apod. a pouze v takových případech je trestní postih zcela namístě a neodporuje uvedené zásadě.

Z těchto důvodů navrhla, aby Nejvyšší soud České republiky podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 1. 2006, sp. zn. 5 To 86/2005, a rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 29. 7. 2005, sp. zn. 16 T 32/2004, a stejně tak zrušil všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Dále navrhla, aby podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Krajskému soudu v Českých Budějovicích aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Souhlasila s tím, aby dovolání bylo projednáno v neveřejném zasedání za podmínek § 265r odst. 1 písm. a), b) tr. ř., a pro případ jiného rozhodnutí vyjádřila podle § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř. souhlas s projednáním věci v neveřejném zasedání.

Nejvyšší soud zjistil, že dovolání bylo podáno oprávněnou osobou podle § 265d odst. 1 písm. b) tr. ř., v zákonné lhůtě podle § 265e odst. 1, 2 tr. ř., u soudu, který ve věci rozhodl v prvním stupně a proti rozhodnutí uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) tr. ř. a že dovolání má obsahové náležitosti uvedené v § 265f odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud neodmítl dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 tr. ř., a proto podle § 265i odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž bylo dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející. K vadám výroků, které nebyly dovoláním napadeny, Nejvyšší soud přihlížel, jen pokud by mohly mít vliv na správnost výroků, proti nimž bylo podáno dovolání. Po přezkoumání napadeného rozhodnutí shledal dovolání důvodným. Vycházel přitom z následujících skutečností:

Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán tehdy, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Z této zákonné formulace vyplývá, že dovolání, které se opírá o tento dovolací důvod, je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. Nejvyšší soud je povinen v řízení o dovolání zásadně vycházet ze skutkového zjištění soudu prvního, resp. druhého stupně, učiněného v souladu s ustanovením § 2 odst. 5, 6 tr. ř. a v návaznosti na takto zjištěný skutkový stav zvažuje hmotně právní posouzení, přičemž skutkové zjištění soudu nemůže změnit. Dovolání je specifickým mimořádným opravným prostředkem, který je určen k nápravě procesních a právních vad rozhodnutí vymezených v § 265a tr. ř. Nejvyšší soud v řízení o dovolání není a ani nemůže být další soudní instancí přezkoumávající skutkový stav věci, neboť by se tím dostal do postavení soudu prvního stupně, který je soudem jak zákonem určeným, tak nejlépe způsobilým ke zjištění skutkového stavu věci, popř. do postavení soudu druhého stupně, který může skutkový stav korigovat prostředky k tomu určenými zákonem.

Trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. spáchá ten, kdo ke škodě cizího majetku sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou. Podle § 250 odst. 4 tr. zák. odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu. Škodou velkého rozsahu se podle § 89 odst. 11 tr. zák. rozumí škoda dosahující nejméně částky 5.000. 000 Kč.

Podle § 120 odst. 3 tr. ř. výrok, jímž se obžalovaný uznává vinným nebo se obžaloby zprošťuje, musí přesně označovat trestný čin, jehož se výrok týká, a to nejen zákonným pojmenováním a uvedením příslušného zákonného ustanovení, nýbrž i uvedením místa, času a způsobu spáchání, popřípadě i jiných skutečností, jichž je třeba k tomu, aby skutek nemohl být zaměněn s jiným, jakož i uvedením všech zákonných znaků, včetně těch, které odůvodňují určitou trestní sazbu.

Ve výroku rozsudku, v tzv. skutkové větě, musí soud uvést všechny zjištěné skutkové okolnosti, které jsou v posuzovaném případě konkrétním obsahem zákonných znaků skutkové podstaty příslušného zákonného ustanovení,

podle kterého byl čin obviněného právně posouzen. Nestačí proto, aby se soud při popisu jednání obviněného omezil, byť jen v některých směrech, na citaci těchto zákonných znaků. Taková citace tvoří tzv. právní větu výroku rozsudku (srov. č. 43/1999-I. Sb. rozh. tr.). Popis skutku, zejména způsob jeho spáchání, musí být uveden tak, aby jeho jednotlivé části odpovídaly příslušným znakům skutkové podstaty trestného činu, jímž byl obviněný uznán vinným. Jestliže je znakem objektivní stránky způsob provedení činu, je nutno jej popsat skutkově, nikoliv právně. Při absenci vyjádření některého ze znaků skutkové podstaty trestného činu ve výroku odsuzujícího rozsudku není možné jeho existenci dovozovat pouze z odůvodnění rozhodnutí (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tdo 954/2002 a sp. zn. 5 Tdo 1328/2003, ale též pozdější nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 182/04).

Obviněný v dovolání namítal, že v době kdy uzavíral obchodní kontrakty, nebyla společnost A., s. r. o., předlužena ani insolventní a dále zpochybňoval zavinění ve formě nepřímého úmyslu.

Nejvyšší soud zjistil, že soud prvního stupně v tzv. skutkové větě rozsudku mimo jiné uvedl, že: „Obviněný byl tak srozuměn s tím, že společnost A., s. r. o., není dlouhodobě schopna plnit splatné závazky vůči více věřitelům, i poté, co po ukončení účetního roku 2000 a vyhotovení daňového přiznání, jež bylo příslušnému finančnímu úřadu doručeno dne 29. 6. 2001.“ Pokud jde o ekonomickou situaci společnosti A., s. r. o., soud prvního stupně v odůvodnění svého rozsudku na str. 52 - 53 s odkazem na závěry znaleckého posudku vypracovaného znalcem z oboru ekonomika, odvětví účetní evidence, uvedl, že: „Po uzavření účetnictví za rok 2000, a to nejpozději podáním daňového přiznání za uvedený rok u příslušného finančního úřadu (daňové přiznání spol. A., s. r. o., bylo Finančnímu úřadu v Č. B. doručeno dne 29. 6. 2001) je statutární představitel této obchodní společnosti obeznámen s existencí neuhrazených závazků se splatností od 24. 2. 2000 do 10. 12. 2000 vůči celkem 12 věřitelům, tento musí být obeznámen s tím, že splatnost řady těchto závazků byla překročena o 180 a více dnů. Obžalovaný J. D. nikterak nepopírá, že si byl vědom existencí závazku převyšujícího 1 mil. Kč vůči Č. d., s. o., i vůči dalším dodavatelským subjektům. Je zjišťováno, že disponibilní zdroje neumožňovaly úhradu dluhů, tyto významně převyšovaly výši pohledávek společnosti. K posledně uvedenému se patří pro úplnost poznamenat, že z obsahu zprávy podané soudou správkyní konkursní podstaty úpadce společnosti A., s. r. o., se podává, že úpadce ke dni prohlášení konkursu neevidoval, vyjma věřitele, jímž byla spřízněná společnost O., s. r. o., žádných neuhrazených pohledávek.“ A dále, že: „Byl je znalcem čisté obchodní jmění posuzované účetní jednotky shledáváno ještě pro rok 2000 kladné a nelze tak usuzovat na její předlužení, tvoří největší část jejich aktiv hmotný investiční majetek, jehož nejhodnotnější součástí (nemovitosti jak jsou popsány na LV pro obec a k. ú. obce T. n. V.) byla dne 30. 10. 2001 zastavena ve prospěch Č., a. s., jako zajištění úvěru poskytnutého tentýž den tímto bankovním ústavem společnosti A., s. r. o., ve výši 2.500.000,- Kč. Po rekapitulaci účetního roku 2000, jak tuto obžalovaný J. D. nejpozději v polovině následného roku vzal na vědomí, byl seznámen s insolventností společnosti, pro niž byla tato ohrožena úpadkem. V tomto období byl také srozuměn s problematikou obchodní společnosti první poloviny roku 2001 a s nárůstem splatných závazků společnosti, na jejichž uhrazení společnost nadále nedisponovala potřebnými finančními zdroji. Stav insolventnosti byl tak prohlubován.“

Tento závěr soudu prvního stupně, s nímž se ztotožnil i soud odvolací však není v souladu se závěry znalce s oboru ekonomika, odvětví účetní evidence, podle nichž společnost A., s. r. o., nebyla ke dni 30. 12. 2001 předlužena ve smyslu § 1 odst. 2 zák. č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, přičemž v roce 2000 nebyla společnost v dlouhodobé platební neschopnosti, úpadek této společnosti pouze hrozil, protože společnost měla více věřitelů, přičemž její schopnost plnit svoje splatné závazky v roce 2001 byla jen ohrožena. V dalším pro stručnost Nejvyšší soud odkazuje na příslušnou část odůvodnění tohoto rozhodnutí na str. 5. Je tedy zřejmé že zčásti není dán soulad mezi skutkovými zjištěními soudu prvního stupně uvedenými ve výroku rozsudku a potvrzenými rozhodnutím soudu druhého stupně a právní kvalifikací, pod níž byla tato skutková zjištění soudy obou stupňů podřazena. V této souvislosti je nutno připomenout že podle judikatury Ústavního soudu jednoznačný soulad mezi skutkovým stavem zjištěným procesně zákonným způsobem a z něj vyvozenými právními závěry jsou nezbytnými podmínkami spravedlivého procesu. Z hlediska principu presumpce neviny musí být závěr o zavinění pachatele, který je závěrem právním, vždy prokázán výsledky dokazování a musí z nich logicky vyplynout (srov. rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 27. 9. 2005, sp. zn. II. ÚS 460/04).

K námitce obviněného týkající se porušení článku 8 odst. 2 Listiny základních práv a svobod Nejvyšší soud poznamenává, že ustanovení tohoto článku, konkrétně jeho věty druhé, bylo doslova převzato z článku 1 Protokolu č. 4 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. Nepřípustnost zbavení osobní svobody se v citované větě váže jen na dlužníkovu neschopnost splnit závazek, ačkoli zbavit dlužníka svobody (vsadit do vězení pro dlužníky) nelze ani tehdy, je-li sice dlužník schopen závazek splnit, ale nechce tak učinit (pokud není zároveň naplněna skutková podstata trestného činu, např. podvodu). Pro pouhé porušení soukromoprávního závazku, tj. takové, které zároveň nenaplnuje skutkovou podstatu trestného činu, může být dlužník postižen jen civilní sankcí, nikdy však sankcí trestní (srov. V. Pavlíček a kolektiv: Ústava a ústavní řád České republiky, 2. díl Práva a svobody, Linde Praha

a.s., 1999, s. 89).

Nejvyšší soud shledal námitky obviněného důvodnými, a proto podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil napadené rozhodnutí odvolacího soudu a zrušil též rozhodnutí soudu prvního stupně ve výroku o vině pod bodem I. a ve výroku o trestu i náhradě škody. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. současně zrušil všechna další rozhodnutí na zrušené části rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Poté přikázal Krajskému soudu v Českých Budějovicích, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Při novém projednání a rozhodnutí věci je soud prvního stupně podle § 265s odst. 1 tr. ř. vázán právním názorem, který vyslovil Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí a je povinen provést úkony a doplnění, jejichž provedení Nejvyšší soud nařídil. To znamená, že Krajský soud v Českých Budějovicích znovu posoudí subjektivní stránku trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák. vzhledem k obhajobě obviněného a závěrům znaleckého posudku znalce z oboru ekonomiky, odvětví účetní evidence, k otázce hospodářské situace společnosti A., s. r. o., době, kdy obviněný měl spáchat žalovaný trestný čin. Svá skutková zjištění soud uvede v tzv. skutkové větě rozhodnutí tak, aby tzv. skutková věta byla v souladu s právním posouzením skutku. Vzhledem k tomu, že rozhodnutí bylo zrušeno v důsledku dovolání podaného obviněným, nemůže v novém řízení dojít ke změně rozhodnutí v jeho neprospěch, tedy rozhodnutí, kterým by bylo zhoršeno postavení obviněného (§ 273 tr. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícím soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)